

**NVO VAIKAMS
KONFEDERACIJA**

LR Prezidentei Daliai Grybauskaitei
LR Seimo pirmininkei Irenai Degutienei
LR Ministrui Pirmininkui Andriui Kubiliui
Politinių partijų lyderiams
LR Švietimo ir mokslo ministrui Gintarui Steponavičiui
LR Finansų ministrei Ingridai Šimonytei
LR Ūkio ministrui Rimantui Žyliui
LR Socialinės apsaugos ir darbo ministrui Donatui Jankauskui
LR Švietimo ir mokslo ministrui Gintarui Steponavičiui
LR Sveikatos apsaugos ministrui Raimondui Šukiui
LR Vidaus reikalų ministrui Artūriui Melianui
LR Teisingumo ministrui Rimantui Šimašiui
LR Vaiko teisių apsaugos kontrolierei Editai Žiobienei
LR Savivaldybių asociacijos prezidentui Jonui Samoškai
LR Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkui Rimantui Jonui Dagiui
LR Seimo nariams
Lietuvos edukologijos universiteto Rektoriui Algirdui Gaižučiui
Vilniaus universiteto Rektoriui Benediktui Juodkai
Mykolo Riomerio universiteto rektoriui Alvydui Pumpučiiui
Kauno technologijos universiteto rektoriui Petrui Baršauskui
Kauno Vytauto Didžiojo universiteto rektoriui Zigmui Lydekai
Klaipėdos universiteto rektoriui Vaidučiui Laurėnui
Šiaulių universiteto rektoriui Vidui Lauruškai

REZOLIUCIJA

2012 birželio 1 d.

Konstatuoja, kad:

1. Nevyriausybinių organizacijų lyderiai ir socialinės veiklos profesionalai, dirbantys su rizikos grupėmis, yra pagrindiniai visuomenės gerovės advokatai bei viešosios ir privačios partnerystės socioedukacinėje aplinkoje „varomoji jėga“ ir socialinės ekonomikos plėtros, socialinės partnerystės ir klasterystės agentai.
2. Švietimo, socialinės, sveikatos ir verslo institucijos nepajėgia ir nespėja spręsti daugelio socioekonominių problemų. Reformos socioekonominėje erdvėje yra vykdomos per lėtai, iškyla daugybė kliūčių, kurios neigiamai veikia ne tik rizikingai gyvenančius, bet ir užribyje esančius žmones ir veiklius šalies piliečius.
3. Socialinės rizikos šeimų skaičius mažėja, tačiau daugėja tėvų globos netekusių vaikų, o tai kelia abejonių dėl rizikos šeimų apskaitos. Nemažėja vaikų savižudybių, vaikų seksualinės prievartos aukų, auga jaunimo nedarbas. Kasmet Lietuvoje savivaldybių administracijos ar teismo sprendimu maždaug 3 tūkstančiams vaikų nustatoma globa

(rūpyba), tačiau vaikų, grąžintų į biologines šeimas, skaičius siekia tik trečdalį. Tai turi neigiamą įtaką tiek Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui, tiek savivaldybių biudžetams, nes vieno vaiko išlaikymui vidutiniškai skiriama 1237 litai mėnesiui apskrities pavaldumo globos namuose, 903 litai savivaldybių pavaldumo globos namuose, o problema, dėl kurios vaiką tenka atskirti nuo šeimos, taip ir lieka neišspręsta.

4. Nesukurta seksualinę prievartą patyrusių vaikų, jų šeimų, globėjų visaapimanti ir efektyvi psichosocialinės rehabilitacijos ir krizių centrų infrastruktūros sistema. Egzistuojanti sistema smurto aukoms yra sunkiai prieinama ir neprofesionali. Stinga statistinių duomenų apie šios krizės ištiktų vaikų grupę. Nepakanka įvairių sričių specialistų, dirbančių su vaikais. Specialistų kompetencija, atpažįstant vaikų, patyrusių seksualinę prievartą, yra taip pat nepakankama. Stinga tarpžinybinio bendradarbiavimo, aiškios metodikos ir atsakomybės, krizės valdymo tvarkos.

Žinome, kad 2011 m. kovo 15 d. Ministro Pirmininko potvarkiu buvo sudaryta darbo grupė dėl Europos Tarybos konvencijos dėl vaikų apsaugos nuo seksualinio išnaudojimo ir seksualinės prievartos. Darbo grupės išvadoms ir pasiūlymams buvo pritarta Vyriausybės pasitarime 2012 m. kovo 26 d., tačiau dėl Lietuvos piliečių susipriešinimo, reaguojant į rezonansines bylas, ši Konvencija iki šiol neratifikuota.

5. LR Vyriausybė, rengdama Nacionalinę reformų programą (šiemet parengta II programa) ir Socialinį pranešimą, nė karto nesikonsultavo ir neinformavo tinklinių organizacijų: Lietuvos skurdo tinklo (žr.: www.skurdas.lt), Nevvyriausybinų organizacijų informacijos ir paramos centro (žr.: <http://www.nisc.lt/lt/index.php>), Nevvyriausybinų organizacijų vaikams konfederacijos (<http://www.nvovaiamskonfederacija.lt/>). Švietimo ir mokslo ministerija pradėjo viešąsias konsultacijas su socialiniais partneriais, tačiau ir ši iniciatyva kol kas yra tik demonstracinio, bet ne integruojančio pobūdžio.
6. Vykdamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės įsipareigojimus JT Vaiko teisių konvencijai, siūlome pradėti nuoseklią socialinę partnerystę, kurioje turėtų bendradarbiauti visos suinteresuotos ministerijos (Finansų, Socialinės apsaugos ir darbo, Sveikatos apsaugos, Švietimo ir mokslo, Teisingumo, Vidaus reikalų, Ūkio, Aplinkos apsaugos ir kitos ministerijos), Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga bei NVO ir kiti pilietinės visuomenės atstovai, kad būtų galima kasmet įvertinti bendradarbiavimo pažangą.

Rekomenduoja:

I. Lietuvos Respublikos Seimui:

1. Ratifikuoti 2007 m. teisingumo ministro pasirašytą Europos Tarybos konvenciją „Dėl vaikų apsaugos nuo seksualinio išnaudojimo ir seksualinės prievartos“, suderinti su šia konvencija nacionalinius teisės aktus.
2. Atkurti Vaiko gerovės ir šeimos komisiją Lietuvos Respublikos Seime, kad būtų subalansuota vaiko gerovės politika šalyje. Komisija būtų atsakinga už šios veiklos koordinavimą ir monitoringą.
3. Peržiūrėti ir papildyti Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo nuostatas, išplečiant 14 str. nustatytas savivaldybės administracijos vaiko gerovės komisijos funkcijas, t.y. taikyti komandinio darbo principą ir įgalinti komisiją rūpintis ankstyvojo (ikimokyklinio ir priešmokyklinio) amžiaus vaikų gerove. Numatyti, kas turėtų atlikti pagrindinį vaidmenį, sprendžiant privalomo ikimokyklinio ir/ar priešmokyklinio ugdymo formavimo ir skyrimo, kompleksiškai teikiamos švietimo pagalbos, socialinės paramos, sveikatos priežiūros paslaugų vaikui ir jo tėvams klausimus. Priėmus Švietimo įstatymo pataisas, kurių 7 str. 2 ir 5 dalyje, bei 8 str. 3 ir 4 dalyje numatyta, kad ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams atskirais atvejais gali būti skiriamas privalomas ikimokyklinis ar priešmokyklinis ugdymas, kompleksiškai teikiama švietimo pagalba, socialinė parama, sveikatos priežiūros paslaugos vaikui ir jo tėvams (globėjams). Toks papildymas sukuria galimybes turėti vieningą vaikų nuo gimimo iki 18 metų gerovės klausimų koordinavimo, sprendimų dėl prevencinių ir intervencinių priemonių taikymo priėmimo ir jų veiksmingumo vertinimo savivaldybėje sistemą.
4. Nuo 2013 metų numatyti atskiromis eilutėmis nacionaliniame ir savivaldybių biudžetuose vaikų gerovės politikai skiriamas lėšas.
5. Svarstant šalies biudžetą ir priimant įstatymus, susijusius su vaiko gerove, informuoti Lietuvos skurdo tinklo organizacijas (žr.: www.skurdas.lt), Nevyriausybinų organizacijų informacijos ir paramos centrą (žr.: <http://www.nisc.lt/lt/index.php>), Nevyriausybinų organizacijų vaikams konfederaciją (žr.: <http://www.nvovaiamskonfederacija.lt/>), kviesti jų atstovus į viešąsias konsultacijas bei neformalias konsultacijas, išgilinant į šių organizacijų teikiamus siūlymus.

II. Lietuvos Respublikos Vyriausybei:

NVO VAIKAMS KONFEDERACIJA

į.k. 300092667, buveinė Studentų g. 39, LT-08106 Vilnius, Lietuvos Respublika
A.s. LT057044060004830220, AB SEB bankas; tel. (+370 5) 2607884, faks. (+370 5) 2705946

6. Kuo skubiau teikti ratifikavimui Europos Tarybos konvenciją dėl vaikų apsaugos nuo seksualinio išnaudojimo ir seksualinės prievartos.
7. Įsteigti centrinę vaiko gerovės klausimus koordinuojančią instituciją.
8. Nuo 2013 metų numatyti atskiromis eilutėmis nacionaliniame ir savivaldybių biudžetuose vaikų gerovės politikai skiriamas lėšas.
9. Sukurti duomenų bazę, finansuojamoms Vaiko gerovės programoms, o į ekspertų/patarėjų grupes įtraukti tinklinių ir skėtinių pilietinės visuomenės organizacijų atstovus. Užtikrinti programų tęstinumą per ilgalaikių sutarčių su socialiniais partneriais sistemą, socialiai atsakingo verslo skatinimą bei socialine klasteryste pagrįstų įsipareigojimų priėmimą.
10. Pasinaudoti ES struktūrinių fondų lėšomis ir nacionalinėmis lėšomis sukuriant vaiko gerovės (socialinės ekonomikos) klasterį.
11. Siekti, kad visuose Lietuvos teismuose būtų teisėjas, kuris turėtų pakankamai kompetencijų nagrinėti vaikų ir šeimų bylas ir remtųsi kompetencijas patvirtinančiais dokumentais (ne mažiau 40 kreditų kursas Socialinės pedagogikos ar vaiko ir šeimos gerovės/familistikos temomis). Į rezonansines bylas stebėtojais kviesti NVO, kurios turėtų nagrinėjamai tematikai parengtus specialistus.
12. Numatyti realias lėšas Vyriausybės patvirtintų programų finansavimui, kurios būtų skirtos vaiko gerovei ir pozityviajai socializacijai. Skirti realias lėšas vaikų nusikalstamumo prevencijos, vasaros poilsio, motinos ir vaiko sveikatos, savižudybių prevencijos, traumatizmo ir psichikos sveikatos programoms. Numatyti realų finansavimą ir tvarką vaiko krizių prevencijai. Atsisakyti neformalių kvotų vaikų reabilitacijai, kurti ambulatorinės reabilitacijos sistemą.
13. Atlikti išsamią turimų išteklių ir teikiamų socialinių paslaugų, reikalingų vaikams ir šeimoms bei globėjams, analizę. Išteklius skirstyti pagal paslaugų krepšelio dydį, atsižvelgiant į optimaliausią kokybę ir kainą, kurias siūlo institucijos ir organizacijos.
14. Skirti daugiau dėmesio ir finansinių lėšų prevenciniam darbui su rizikos grupės vaikais ir šeimomis visose socialinėse, švietimo ir sveikatos apsaugos srityse.
15. Numatyti priemones skirtas darbui su vaikų, kurie yra globos namuose ir šeimynose, biologiniais tėvais.
16. Numatyti papildomas konkrečias priemones skurstančiose šeimose augantiems vaikams, šių šeimų skurdui mažinti.
17. Sukurti psichosocialinės pagalbos ir reabilitacijos sistemą ir patvirtinti tvarkas smurtą ir seksualinę prievartą patyrusiems vaikams ir jų šeimos nariams. Tai laikyti prioritetiniu vaikų gerovės principu.

18. Plėsti paslaugų, pagalbos tinklą šeimoms, auginančioms neįgalius vaikus. Užtikrinti namų aplinkos pritaikymą neįgaliesiems vaikams. Nuosekliai įgyvendinti neįgaliųjų teisių konvenciją. Užtikrinti švietimo, socialinių ir sveikatos institucijų prieinamumą bei atvirumą vietos bendruomenės veikloms.
19. Plėsti integruotų mokyklų tinklą (dalinė, pilnutinė integracija).
20. Plėsti pagalbą miesto ir kaimo bendruomenių (atkreipiant dėmesį į krizines situacijas), tautinių mažumų ir socialinės rizikos grupių šeimų vaikams, kad jie galėtų lankyti mokyklą, įgytų vidurinį išsilavinimą ir turėtų lygias galimybes įgyti aukštąjį išsilavinimą.
21. Veiksmingiau spręsti mokyklas nelankančių ir iš jų iškrentančių vaikų problemas. Peržiūrėti mokyklų lankomumo registracijos sistemą ir vaikų stebėseną sprendžiant mokyklos pasiekiamumo problemas. Gerinti socialinį pedagoginį darbą su vaikais, kurie gali būti pašalinti iš mokyklos, ir su tokių vaikų tėvais, tobulinant mokymo programų apimtį, turinį ir pedagoginių metodų kokybę. Numatyti pareigūnų atsakomybę už netinkamai vykdytą vaikų paiešką.
22. Vietoj panaikintų ir privatizuotų vaikų vasaros poilsio stovyklų kurti alternatyvą vaikų vasaros ir kitų atostogų poilsiui, kuris garantuotų vaiko teisę į laisvalaikį, tam panaudojant ES ir nacionalines lėšas.
23. Didinti konkurenciją tarp viešojo, privataus sektoriaus ir pilietinės visuomenės grupių (NVO), inicijuojant alternatyvius ikimokyklinius ir multifunkcinius/daugiafunkcinius ugdymo centrus, kuriuose būtų teikiamos įvairiapusiškos vaikų ugdymo paslaugos, konsultuojami tėvai harmoningos vaikų asmenybės ugdymo klausimais ir vykdomi tėvų mokymai (kaip pasirinkti tinkamą vaikų ugdymo kryptį ir prasmingą užimtumą).
24. Siekiant ugdyti kūrybišką, savarankišką asmenybę, sugebančią prisitaikyti besikeičiančiame pasaulyje, suteikti daugiau atsakomybės, pasitikėjimo, privilegijų mokytojui bendrojo lavinimo mokyklose, dėstytojui aukštosiose mokyklose, savarankiškumo mokyklų vadovams ir bendruomenėms. Šias nuostatas įtvirtinti Lietuvos Respublikos Švietimo įstatyme. Įvesti amžiaus cenzą vadovaujančioms pareigoms užimti visose universitetinėse mokyklose, siekiant vadovų spartesnės kaitos ir mobilumo. Užtikrinti 2 kadencijų fakultetų dekanų ir Rektorių, Direktorių darbo trukmę visose švietimo institucijose, kuri nebūtų nuolat pratęsiama formaliai pakeitus universiteto ar kolegijos pavadinimą.
25. Prioritetinėmis laikyti viešojo ir privataus sektoriaus partneryste ir socialine klasteryste, kartu su pilietinės visuomenės (NVO) grįstas programas ir socialines ekonomines

iniciatyvas, numatyti lėšas socialinės ekonomikos mechanizms skatinti ir socialinės ekonomikos klasteriui organizuoti.

26. Skatinti televizijos bei radijo transliuotojus rengti specializuotas švietėjiškas laidas, skirtas visuomenės, ypač vaikų ir jaunimo, socialiniam ugdymui ir pozityviajai socializacijai.

III. Aukštosioms mokykloms ir ugdymo institucijoms:

27. Į studijų programas, kurios rengia ar perkvalifikuoja profesionalus, kurie ketina dirbti viešajame sektoriuje, įterpti kursą apie socialinę pedagogiką, socialinę ekonomiką, socialinio verslo mechanizmus, kad profesionalai galėtų plačiau pasinaudoti šiais įrankiais socioedukacijos ir socialinių paslaugų ir socialinės partnerystės plėtrai bei naujų darbo vietų kūrimui.
28. Įgalinti visas ugdymo institucijas, ypač universitetines mokyklas, inicijuoti pozityvios tėvystės mokyklų kūrimą, vykdyti šeimų švietimą. Žmogaus ugdymą būtina pradėti pačiu imliausiu jo amžiaus metu, siekiant sukurti brandžią ir atsakingą visuomenę.
29. Remti ir skatinti virtualias (nuotolinių studijų) programas ir jas įteisinti universitetų norminiuose dokumentuose.
30. Siekiant kaitos ir mobilumo, ugdant kūrybišką, savarankišką asmenybę, gebančią prisitaikyti besikeičiančiame pasaulyje, suteikti daugiau atsakomybių ir pasitikėjimo, ir privilegijų dėstytojui aukštosiose mokyklose, savarankiškumo universitetinėms bendruomenėms. Šias nuostatas įtvirtinti Aukštojo mokslo ir studijų įstatyme.

Vincė Vaidevutė Margevičienė
Seimo Narkomanijos ir alkoholizmo prevencijos komisijos pirmininkė

prof.dr. Giedrė Kvieskienė
Nevyriausybinių organizacijų konfederacijos Garbės prezidentė

dr. Giedrė Žilinskienė
Nevyriausybinių organizacijų vaikams konfederacijos vadybos pirmininkė

Auksė Petruškevičiūtė
Lietuvos socialinių pedagogų asociacijos direktorė

Ona Gustienė
Dingusių žmonių šeimų paramos centro Tarybos pirmininkė

NVO VAIKAMS KONFEDERACIJA

į.k. 300092667, buveinė Studentų g. 39, LT-08106 Vilnius, Lietuvos Respublika
A.s. LT057044060004830220, AB SEB bankas; tel. (+370 5) 2607884, faks. (+370 5) 2705946